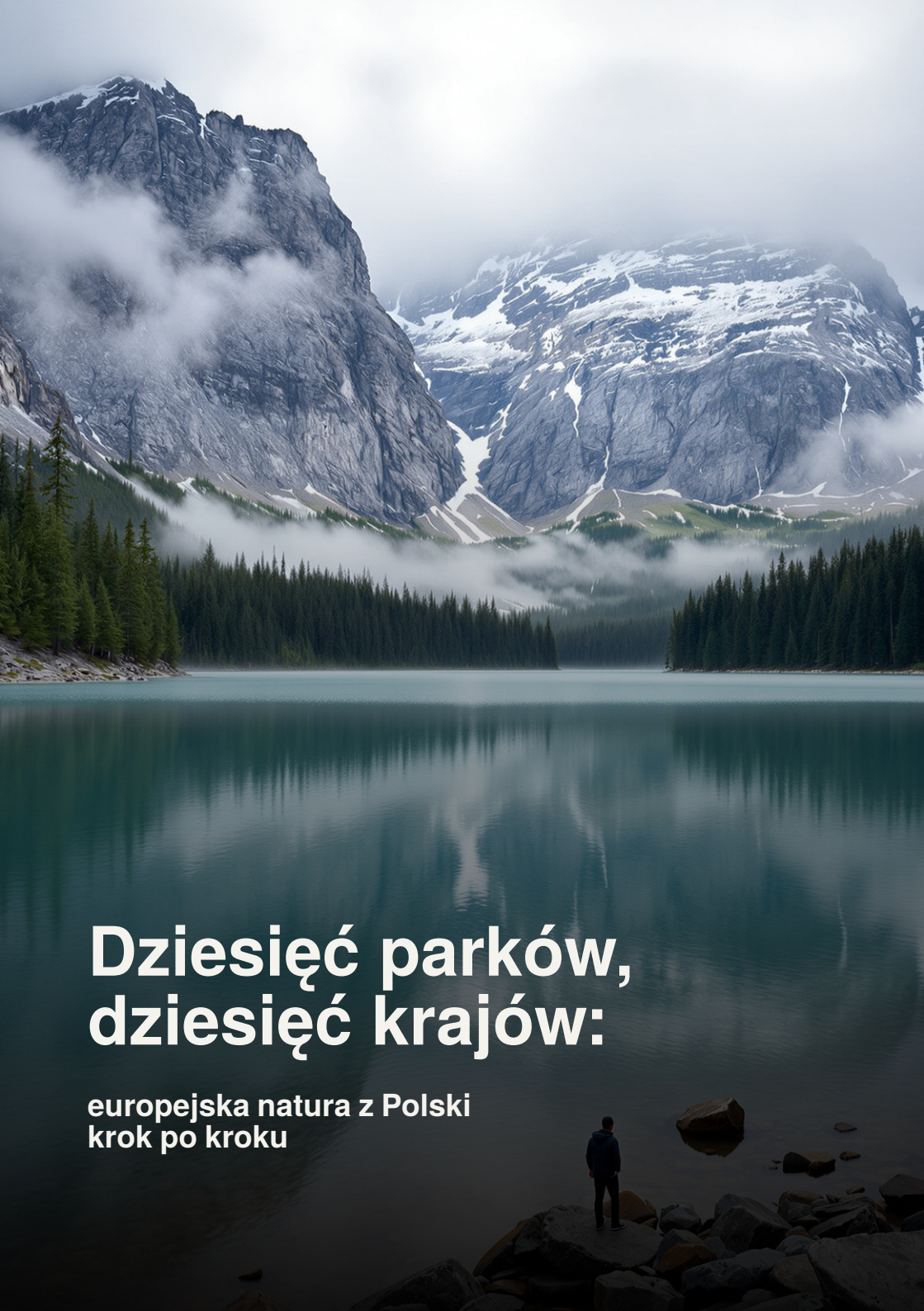

Dziesięć parków, dziesięć krajów:

europejska natura z Polski krok po kroku

Dziesięć parków, dziesięć krajów: europejska natura z Polski krok po kroku

2026

Spis treści

1. Jak wybrać park i nie przeliczyć się z logistyką **4**
Samochód, pociąg czy samolot: co działa z Polski 4
Pora roku zmienia park nie do poznania 5
Zasady parkowe i skąd brać aktualne dane 5

2. Parki na wyciągnięcie ręki: dojedziesz autem w jeden dzień **7**
1. Szwajcaria Saksońska, Niemcy: piaskowcowe iglice i problem weekendów 7
2. Hohe Tauern, Austria: największy park Alp i wysokość, która nie wybacza 9
3. Triglav, Słowenia: Alpy Julijskie w wersji kompaktowej 11
4. Piatra Craiului, Rumunia: wapienna grań w Karpatach . 13

3. Bałkany i Iberia: karst, jeziora i wąwozy **15**
5. Jeziora Plitwickie, Chorwacja: kładki, karst i kolejka do zdjęcia 15
6. Rila, Bułgaria: Siedem Jezior i góry, które pokazują charakter 17
7. Picos de Europa, Hiszpania: wąwóz Cares i dojazd, który trzeba zaplanować 19

4. Daleko, ale warto: morze, lodowiec i Północ **21**

8. Calanques, Francja: zatoczki, które zamykają się, gdy robi się za gorąco 21
9. Vatnajökull, Islandia: lodowiec, wulkany i wynajęty samochód 23
10. Abisko, Szwecja: Laponia, allemansrätten i zorza bez gwarancji 25

5. Dziesięć parków w jednym planie: zestawienie, połączenia, lista kontrolna 27
Jak połączyć parki w jeden wyjazd 27
Tabela porównawcza dziesięciu parków 28
Lista kontrolna przed wyjazdem 28

01

Jak wybrać park i nie przeliczyć się z logistyką

Masz tydzień urlopu i zdjęcie lodowca w telefonie. Zanim kupisz bilet, policz, ile z tego tygodnia zjedzie droga, a ile zostanie na sam park. Wyjazd w przyrodę najczęściej psuje nie pogoda, tylko plan, w którym dojazd zjada połowę czasu. Ten rozdział pomoże dopasować park do twojego czasu, pory roku i środka transportu.

Samochód, pociąg czy samolot: co działa z Polski

Samochód sprawdza się wtedy, gdy park leży w zasięgu jednego dnia jazdy. Tak jest ze Szwajcarią Saksońską, Alpami Austrii i Słowenii, a przy dłuższym urlopie także z Karpatami Rumunii czy Bałkanami. Auto daje swobodę: dojedziesz do początku szlaku o świcie i zmienisz plan, gdy pogoda się zepsuje.

Samolot ma sens przy parkach na krańcach Europy, takich jak Islandia, północ Szwecji, Prowansja czy północ Hiszpanii. Lot skraca drogę z kilku dni do kilku godzin, ale na miejscu zwykle potrzebujesz wynajętego auta, bo transport publiczny do parków bywa rzadki albo sezonowy.

Pociąg działa tylko w części miejsc. Dobrze sprawdza się tam, gdzie linia kolejowa prowadzi blisko parku, na przykład na północy Szwecji albo w okolicach Marsylii. W górach z autobusem raz dziennie lepiej mieć auto.

Pora roku zmienia park nie do poznania

Ten sam park w kwietniu i w sierpniu to dwa różne miejsca. Wysokie trasy w Alpach i na Bałkanach często są pod śniegiem do późnej wiosny, a górskie drogi bywają wtedy zamknięte. Latem na południu Europy upał potrafi zamknąć tereny zagrożone pożarem, a na północy pojawiają się komary i noce, które w ogóle nie robią się ciemne.

Tabela 1.1: Pora roku a region: szybki przewodnik

Region	Najlepiej	Uważaj
Alpy i Karpaty	Od początku lata do wczesnej jesieni	Śnieg na wysokich trasach, burze
Bałkany	Późna wiosna i wczesna jesień	Upał latem, tłumy w szczycie
Południe Francji i Hiszpanii	Wiosna i jesień	Upał i zamknięcia z powodu pożarów
Islandia i Laponia	Lato, a dla zorzy zima	Szybkie zmiany pogody, komary

Sezon to także tłumy. Lipiec i sierpień w najpopularniejszych miejscach oznaczają pełne parkingi i kolejki na kładkach. Jeśli możesz, wybierz czerwiec albo wrzesień.

Zasady parkowe i skąd brać aktualne dane

Każdy park ma własne zasady dotyczące biwakowania, palenia ognisk, lotów dronem, wjazdu autem czy rezerwacji wejścia na najpopularniejsze trasy. Zmieniają się one z sezonu na sezon, a czasem z dnia na dzień, na

przykład przy zagrożeniu pożarowym. Dlatego w tej książce nie znajdziesz cen biletów ani godzin otwarcia. Przed wyjazdem zawsze sprawdź oficjalną stronę parku.

Rysunek 1.1: Plan wyjazdu zaczyna się od mapy: ile czasu zajmie dojazd i ile zostanie na szlaki.

Plan B jest częścią planu

Do każdego wyjazdu w góry albo nad morze dopisz dzień rezerwowy i trasę zastępczą na złą pogodę. To on najczęściej ratuje wyjazd.

02

Parki na wyciągnięcie ręki: dojedziesz autem w jeden dzień

Jeśli masz auto, wolny weekend i nie chcesz spędzać połowy urlopu na lotniskach, ten rozdział jest dla ciebie. Cztery parki z czterech krajów leżą w zasięgu jazdy z Polski, ale różnią się charakterem tak bardzo, że wybór trzeba oprzeć na czasie i kondycji, a nie na ładnym zdjęciu w sieci.

PARK 1

Szwajcaria Saksońska, Niemcy: piaskowcowe iglice i problem weekendów

Stoisz na moście Bastei, kilkadziesiąt metrów nad Łabą, a w tle sterczą pojedyncze piaskowcowe wieże, jakby ktoś ustawił je na szachownicy. Zdjęcie z tego miejsca zna każdy. Tyle że zna je też każdy, kto przyjechał w sobotę w południe, więc na moście stoisz w kolejce razem z autokarami.

Park leży tuż przy granicy z Czechami, w zasięgu jednodniowej jazdy z południowej i zachodniej Polski, a dla wielu osób to wypad na weekend. Jego siłą są formacje skalne wyrzeźbione w piaskowcu, głębokie wąwozy i lasy, przez które biegną szlaki. Szkieletem wyjazdu może być szlak Malerweg, prowadzący przez najciekawsze fragmenty parku. Nie musisz przejść go w całości; wystarczy wybrać jeden lub dwa odcinki.

Jak uciec tłumom? Przede wszystkim terminem: wczesny ranek albo dzień powszedni to zupełnie inny park. Most Bastei zobacz na początku dnia,

Rysunek 2.1: Piaskowcowe wieże Szwajcarii Saksońskiej wyrastają z lasu nad doliną Łaby; o poranku, zanim pojawią się autokary, widok należy do kilku osób.

a potem zejdź w boczne wąwozy, gdzie ruch wyraźnie maleje. Drugi sposób to jesień, gdy lasy zmieniają kolor, a autokarów jest mniej.

Warto też przekroczyć granicę. Po czeskiej stronie leży Czeska Szwajcaria, bliźniaczy park o podobnym krajobrazie. Dobrze łączyć oba w jeden wyjazd: pierwszy dzień po niemieckiej stronie, drugi po czeskiej. Zasady wejścia, parkowania i ewentualnych opłat zmieniają się, więc sprawdź je na oficjalnych stronach obu parków.

Plan na dwa dni

Pierwszego dnia zrób Bastei i odcinek Malerwegu od rana. Drugi dzień poświęć Czeskiej Szwajcarii albo spokojniejszym wąwozom. Nocleg najlepiej rezerwować z opcją bezpłatnego odwołania, bo pogoda w sezonie bywa kapryśna.

Skały po deszczu

Piaskowiec po opadach robi się śliski, a szlaki w wąwozach bywają błotniste. Buty z porządną podeszwą nie są tu fanaberią, tylko podstawą.

Dla kogo: dla tych, którzy mają dwa dni i chcą krajobrazu skalnego bez wysokogórskiego ryzyka.

PARK 2

Hohe Tauern, Austria: największy park Alp i wysokość, która nie wybacza

Wjeżdżasz na przełęcz, zakręt za zakrętem, a w pewnym momencie za szybą pojawia się lodowiec i szczyt, który zna każdy Austriak. Grossglockner, 3798 m, to najwyższa góra kraju. Park Narodowy Wysokich Taurów, w którego granicach leży, uchodzi za największy w Alpach, z ponad trzystoma lodowcami i trzydziestoma szczytami powyżej trzech tysięcy metrów.

3798 m

wysokość Grossglocknera, najwyższego szczytu Austrii

Najłatwiej poznać park, jadąc wysokogórską drogą widokową prowadzącą przez jego serce. Droga jest płatna, a ceny, godziny otwarcia i sezon zmieniają się z roku na rok. Wiosną i jesienią jej odcinki bywają zamknięte z powodu śniegu, więc przed wyjazdem sprawdź aktualne komunikaty na oficjalnej stronie operatora drogi i parku. Kulminacją trasy jest punkt widokowy Kaiser-Franz-Josefs-Höhe, skąd widać lodowiec Pasterze. Sa-

mochód jedzie, ty patrzysz, i właśnie dlatego to dobra opcja dla rodzin i osób, które nie chcą się wspinać.

Rysunek 2.2: Wysokogórska droga widokowa w Hohe Tauern wije się stromym zboczem ku lodowcowi Pasterze i szczytom masywu Grossglocknera.

Kto chce więcej, znajdzie przy trasie szlaki spacerowe i górskie, od krótkich przejść po wielodniowe wędrówki. Dobierz je do kondycji, nie do ambicji. Wysokość robi swoje: na ponad dwóch tysiącach metrów oddech jest krótszy, a nagła zmiana pogody to norma, nie wyjątek.

Sezon letni to najpewniejszy czas na jazdę i spacery, ale nawet w lipcu w górze bywa chłodno, mgliście i deszczowo. Dzień z widokiem na Grossglockner jest nagrodą, nie gwarancją. Dlatego zostaw w planie dzień rezerwowy.

Dojazd z Polski to zwykle cały dzień jazdy przez Czechy i Austrię, więc traktuj Hohe Tauern raczej jako wyjazd na kilka dni niż weekend. Autostrady austriackie wymagają winiety, którą można kupić online, a zasady i ceny sprawdź przed wyjazdem.

Pogoda w górach

Burze i mgła potrafią w ciągu godziny zmienić trasę z przyjemnej w niebezpieczną. Wyjdź rano, zawróć przy pierwszych oznakach załamania pogody i nie wchodź powyżej swoich możliwości tylko dlatego, że szlak jest „popularny".

Dobór trasy

Jeśli masz jeden dzień, jedź drogą widokową i dołóż jeden krótki spacer. Jeśli masz trzy lub cztery, rozłóż wędrówki na różnych wysokościach i zostaw najwyższe na dzień z najlepszą prognozą.

Dla kogo: dla tych, którzy chcą zobaczyć prawdziwe wysokie Alpy, także bez forsownej wspinaczki.

PARK 3

Triglav, Słowenia: Alpy Julijskie w wersji kompaktowej

Słowenia jest mała, a park narodowy zajmuje jej północno-zachodni skraj, więc po przejechaniu granicy dzieli cię od alpejskiego krajobrazu niewiele czasu. Wokół najwyższej góry kraju, Triglava, leżą polodowcowe doliny, lasy, pastwiska i zielona rzeka Soča.

Dojazd z Polski wiedzie zwykle przez Austrię. To cały dzień na drodze, ale bez promów i lotnisk, więc samochód ma tu sens. Autostrady słoweńskie wymagają winiety, najlepiej kupionej przed granicą.

Park przyciąga ludzi, którzy chcą aktywnego wypoczynku: pieszych wędrówek, spływów rzeką Soča, spacerów nad jeziorami. Wspinaczka na sam szczyt Triglava to przedsięwzięcie dla doświadczonych w górach,

ale nie musisz się na nią porywać. Dolina rzeki, okolice jeziora Bohinj i widokowe przełęcze dają mnóstwo wrażeń bez ekspozycji i bez liny.

Sezon na wysokie trasy trwa od późnej wiosny do jesieni, a przełęcze, jak Vršič, bywają zamknięte po opadach śniegu. Sprawdź komunikaty drogowe w dniu wyjazdu. Najtłoczniej bywa w lipcu i sierpniu, szczególnie przy jeziorach i na parkingach, więc jeśli możesz, jedź w czerwcu albo we wrześniu. Wcześnie rano znajdziesz miejsce do zaparkowania i spokojniejsze ścieżki.

Bez wspinaczki szczytowej

Trzy dni wystarczą, żeby połączyć okolice Bohinju, jedną wędrówkę widokową i dzień nad Sočą. To plan dla osób o przeciętnej kondycji, a zarazem najlepszy sposób, żeby poczuć Alpy Julijskie, nie ryzykując.

Parking i tłumy

Przy najpopularniejszych punktach miejsc brakuje już przed południem, a opłaty parkingowe zmieniają się z sezonu na sezon. Zaplanuj przyjazd przed dziesiątą i miej alternatywę, jeśli parking jest pełny.

Dla kogo: dla tych, którzy chcą Alp w skrócie, z łatwym dojazdem i dużą swobodą doboru tras.

PARK 4

Piatra Craiului, Rumunia: wapienna grań w Karpatach

Z daleka Piatra Craiului wygląda jak ząbkowana ściana wyrastająca wprost z lasów. Nazwa znaczy po rumuńsku „królewska skała" i dobrze oddaje charakter tego masywu: długiej, wąskiej grani zbudowanej z jurajskich wapieni, bez ludzkiej infrastruktury na każdym kroku.

Dojazd jest długi. Z Polski jedzie się zwykle przez Słowację i Węgry, co zajmuje zazwyczaj dwa dni, nawet z noclegiem po drodze. Dlatego to nie jest wypad na weekend, tylko wyjazd na co najmniej kilka dni. Jeśli masz tylko dwa dni wolnego, wybierz Szwajcarię Saksońską.

Na miejscu bazą wypadową jest zwykle okolica miasteczka Bran, znanego z zamku kojarzonego z Drakulą. To wygodne miejsce na nocleg, a zamek można zobaczyć przy okazji. Wsie wokół zachowały charakterystyczną zabudowę, co daje wyjazdowi dodatkowy wymiar poza samymi szlakami.

Najlepsza pora to lato i wczesna jesień, gdy szlaki są suche i dostępne. Odkryta grań to jednak miejsce, gdzie nie ma schronienia: burza, mgła i silny wiatr potrafią zaskoczyć nawet w środku dnia. Oceń prognozę rano i miej w planie możliwość zawrócenia. Wędrówki grzbietem wymagają kondycji i doświadczenia w terenie wapiennym, a część tras bywa eksponowana. Szczegóły dotyczące szlaków, zasad wejścia i ograniczeń znajdziesz na oficjalnej stronie parku.

Kras wapienny

Teren zbudowany z rozpuszczalnych skał, w którym woda wymodelowała skalne ściany, szczeliny i jaskinie. W Piatra Craiului oznacza to ostre formy i szybko schnące szlaki, ale też brak wody na grani.

Grań bez osłony

Na odkrytym grzbiecie nie ma gdzie się schować. Zabierz zapas wody, warstwę przeciwwiatrową i latarkę, a przy niepewnej pogodzie zostaw grań na kolejny dzień.

Rytm wyjazdu

Zarezerwuj kilka dni: dwa na dojazd, co najmniej dwa na szlaki i jeden zapasowy na pogodę. Z krótszym planem szkoda zmęczenia za kierownicą.

Dla kogo: dla tych, którzy lubią dzikie granie, mają kilka dni i nie przeszkadza im długa droga.

Parki w zasięgu auta

- [ ] Dopasuj park do swojego czasu: dwa dni to Szwajcaria Saksońska, tydzień to Triglav lub Hohe Tauern.
- [ ] Sprawdź na oficjalnej stronie parku zasady wjazdu, parkowania i otwarcia dróg.
- [ ] Kup winiety na autostrady Austrii i Słowenii przed granicą.
- [ ] Zaplanuj dzień rezerwowy na pogodę w Alpach i Karpatach.
- [ ] Zabierz buty z dobrą podeszwą i warstwę przeciwdeszczową do każdego parku.

03

Bałkany i Iberia: karst, jeziora i wąwozy

Południe Europy kusi słońcem, ale jego parki potrafią zaskoczyć: tłumem na drewnianych kładkach, śniegiem w lipcu na wysokości jezior albo mgłą w wąwozie, w którym ścieżkę wykuto w skale. Trzy parki z tego rozdziału różnią się charakterem i poziomem trudności, więc łatwo wybrać ten, który pasuje do twojego wyjazdu.

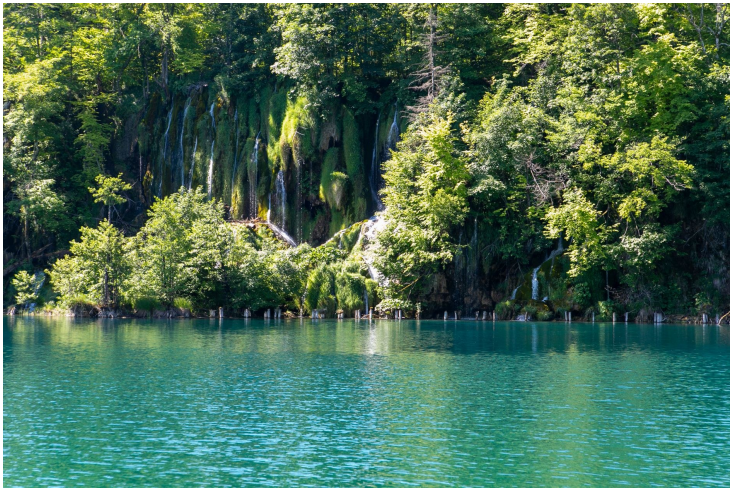
PARK 5

Jeziora Plitwickie, Chorwacja: kładki, karst i kolejka do zdjęcia

Idziesz drewnianą kładką kilkadziesiąt centymetrów nad turkusową wodą, a obok ciebie spływa kolejna kaskada. Takie zdjęcie zna prawie każdy, kto planował wakacje w Chorwacji. Szesnaście jezior połączonych wodospadami tworzy tu schodkowy układ, w którym woda przelewa się z jednego zbiornika do następnego.

> **Karst**
>
> Krajobraz powstający tam, gdzie woda rozpuszcza wapienie. Na Plitwicach działa to także odwrotnie: woda odkłada węglan wapnia i buduje naturalne progi, które spiętrzają kolejne jeziora.

Park najlepiej zwiedzać pieszo, po wyznaczonych trasach z kładek i ścieżek, które łączą dolne i górne jeziora. Część odcinków pokonuje się elektryczną łódką po największym jeziorze. Kąpiel jest zakazana, a schodzenie z kładek szkodzi delikatnym progom, więc nawet dla dobrego zdjęcia zostań na trasie.

Rysunek 3.1: Turkusowa woda i kaskady spływające z porośniętych roślinnością progów to widok, z którego słyną Jeziora Plitwickie.

Park dzieli się na Jeziora Górne, otoczone lasem i spokojniejsze, oraz Jeziora Dolne, położone w głębokim kanionie, gdzie spływa Wielki Wodospad, najwyższy w Chorwacji. Na krótką wizytę wystarczy pół dnia i trasa wokół Jezior Dolnych. Jeśli masz cały dzień, przejdź obie części, a między nimi przepłyń łódką.

Każda pora roku zmienia tu kolory. Wiosną wodospady są najbardziej obfite po roztopach, latem woda ma najintensywniejszy turkus, a jesienią lasy wokół jezior przebarwiają się na żółto i czerwono. Zimą część tras

bywa zamknięta, ale zamarznięte kaskady i brak tłumów przyciągają fotografów.

Z Polski dojedziesz autem przez Czechy lub Słowację i dalej przez Austrię albo Węgry. To długi dzień jazdy, więc park dobrze łączyć z wakacjami nad Adriatykiem. Druga opcja to lot do Zagrzebia i wynajęte auto.

⚠ Tłum na kładkach

Latem w środku dnia kładki zamieniają się w kolejkę. Przyjedź na otwarcie albo późnym popołudniem i sprawdź na oficjalnej stronie parku, czy w sezonie bilety trzeba kupić z wyprzedzeniem.

Dla kogo: dla tych, którzy chcą zobaczyć wodę w niezwykłym wydaniu bez wysiłku górskiego.

PARK 6

Rila, Bułgaria: Siedem Jezior i góry, które pokazują charakter

Po kilku godzinach podejścia wychodzisz na grzbiet, a pod tobą leżą polodowcowe jeziora ułożone jedno nad drugim, każde w innym odcieniu. Siedem Jezior Rilskich to najczęściej odwiedzane miejsce parku, ale Rila to przede wszystkim wysokie góry z Musałą, najwyższym szczytem Bułgarii i całego Półwyspu Bałkańskiego.

2925 m

wysokość Musały, najwyższego szczytu Półwyspu Bałkańskiego

Do jezior prowadzi popularny szlak, który można skrócić sezonowym wyciągiem krzesełkowym. Mimo to trasa wymaga kondycji, bo wędrujesz na dużej wysokości, a pogoda zmienia się szybko. Przy okazji warto zobaczyć Monaster Rylski, który leży w dolinie po zachodniej stronie masywu.

Jeziora mają swoje nazwy, nawiązujące do kształtu. Najwyżej położone Łzy, dalej Oko, jedno z najgłębszych jezior w masywie, potem Nerka i Bliźniak. Z grzbietu nad nimi widać kilka naraz i właśnie ten widok jest celem większości wędrówek. Na Musałę wchodzi się z innej strony, od ośrodka narciarskiego Borowec, skąd część podejścia skraca kolejka gondolowa. To wycieczka na cały dzień, dla osób z doświadczeniem w górach.

Sezon zaczyna się dopiero po stopieniu śniegu, zwykle latem, i kończy wczesną jesienią. W czerwcu na wyższych trasach wciąż leżą płaty śniegu. Z Polski najprościej polecieć do Sofii i dalej jechać wynajętym autem. Samochodem z Polski to wyjazd na kilka dni, z długim przejazdem przez Bałkany.

⚠ Wysokość i burze

Popołudniowe burze w górach to codzienność lata. Wyjdź na szlak wcześnie rano, zabierz kurtkę przeciwdeszczową i ciepłą warstwę, a przy zmianie pogody schodź niżej.

Dla kogo: dla tych, którzy chcą prawdziwych gór i nie boją się wysiłku.

PARK 7

Picos de Europa, Hiszpania: wąwóz Cares i dojazd, który trzeba zaplanować

Ścieżka biegnie półką wykutą w pionowej ścianie, a kilkadziesiąt metrów niżej płynie rzeka. W niektórych miejscach dzieli cię od przepaści tylko krawędź skały. Szlak wąwozem Cares to najbardziej znana trasa w Picos de Europa, wapiennym masywie Gór Kantabryjskich na północy Hiszpanii.

Rysunek 3.2: Szlak wąwozem Cares prowadzi półką wykutą w wapiennej ścianie, wysoko nad rzeką.

Park jest jednym z najstarszych parków narodowych w Hiszpanii. Oprócz wąwozu warto zobaczyć górskie jeziora Covadonga i punkty widokowe na postrzępione szczyty. Przejście wąwozu w jedną stronę zajmuje kilka godzin, a powrót tą samą drogą zajmuje drugie tyle, więc zaplanuj cały dzień albo transport z drugiego końca szlaku.

Jeśli wolisz widoki bez długiego marszu, wjedź kolejką linową z Fuente Dé na płaskowyż w sercu masywu, skąd krótkie szlaki prowadzą między wapiennymi turniami. Do jezior Covadonga w szczycie sezonu dojazd prywatnym autem bywa ograniczony i zastępowany autobusami, a zasady zmieniają się co roku. Sprawdź je przed wyjazdem na oficjalnej stronie parku.

Do Picos z Polski najwygodniej dotrzeć samolotem do jednego z lotnisk na północy Hiszpanii, a potem wynajętym autem, bo transport publiczny w górach jest ograniczony. Drogi są kręte i wąskie, więc czas przejazdu bywa dłuższy, niż pokazuje mapa.

⚠ Wąska ścieżka i mgła

Na szlaku w wąwozie nie ma barierek na całej długości. Przy mgle, deszczu albo silnym wietrze zrezygnuj z przejścia. Uważaj też na spadające kamienie i nie zbliżaj się do krawędzi dla zdjęcia.

Dzikie zwierzęta, w tym niedźwiedzie, żyją w Górach Kantabryjskich, ale ich zobaczenie to rzadkość, a nie atrakcja w planie dnia. Częściej zobaczysz sępy krążące nad wąwozem.

Dla kogo: dla tych, którzy lubią spektakularne szlaki i nie mają lęku wysokości.

☑ Parki południa

- [ ] Na Plitwice przyjedź na otwarcie i sprawdź zasady zakupu biletów.
- [ ] Na Rilę jedź latem, po stopieniu śniegu, i wychodź rano.
- [ ] Wąwóz Cares planuj na cały dzień i odpuść go przy mgle.

04

Daleko, ale warto: morze, lodowiec i Północ

Te trzy parki wymagają lotu, wynajętego auta albo nocnego pociągu i kilku dni na miejscu. W zamian dają krajobrazy, których nie zobaczysz nigdzie bliżej: wapienne zatoki nad Morzem Śródziemnym, największą czaszę lodową Islandii i arktyczne góry za kołem podbiegunowym.

PARK 8

Calanques, Francja: zatoczki, które zamykają się, gdy robi się za gorąco

Schodzisz stromą ścieżką przez sosnowy las, aż między białymi klifami pojawia się zatoka z wodą w kolorze, który trudno opisać. Calanques to wapienne wąskie zatoki ciągnące się wzdłuż wybrzeża między Marsylią a Cassis. Park narodowy obejmuje zarówno klify, jak i morze.

Każda zatoka ma inny charakter. Sormiou i Morgiou, najbliżej Marsylii, mają małe porty rybackie i plaże. Port-Pin, do której dojdziesz z Cassis, jest łagodna i zacieniona sosnami. En-Vau, najbardziej znana, leży między pionowymi ścianami, a zejście do niej wymaga pewnego kroku na stromym i śliskim wapieniu.

Do zatok można dojść pieszo szlakami po klifach albo popłynąć łodzią z Marsylii lub Cassis. Rejs pokazuje kilka zatok w kilka godzin i nie wymaga kondycji. Szlaki dają więcej spokoju, ale są kamieniste, strome i w pełnym słońcu.

Rysunek 4.1: Calanque d'En-Vau: wąska zatoka między pionowymi wapiennymi ścianami, do której schodzi się stromą ścieżką.

Najlepszy czas to wiosna i jesień. Latem, przy wysokim zagrożeniu pożarowym, wejście na szlaki w masywach bywa ograniczone albo zamknięte, a informacja pojawia się z dnia na dzień. Do najpopularniejszych zatok w sezonie może obowiązywać rezerwacja wejścia. Sprawdź to na oficjalnej stronie parku dzień przed wyjściem. Z Polski najłatwiej polecieć do Marsylii, a z miasta do początków szlaków dojedziesz komunikacją miejską.

⚠ Upał i woda

Na szlakach nie ma cienia ani źródeł. Zabierz dużo wody, wyjdź rano i nie schodź do zatok w najgorętszej porze dnia.

Dla kogo: dla tych, którzy chcą połączyć góry i morze w jednym dniu.

PARK 9

Vatnajökull, Islandia: lodowiec, wulkany i wynajęty samochód

Jedziesz drogą wzdłuż południowego wybrzeża, a z gór schodzą do ciebie jęzory lodowca, szare od popiołu i niebieskie w szczelinach. Park narodowy Vatnajökull otacza największą czaszę lodową Islandii. Pod lodem kryją się wulkany, a na jego obrzeżach powstały laguny pełne kry.

Najprostszy plan to przejazd drogą okrężną przez południe wyspy. Po drodze leży Skaftafell z wodospadem Svartifoss otoczonym bazaltowymi kolumnami i szlakami z widokiem na lodowiec. Dalej na wschód znajduje się laguna lodowcowa Jökulsárlón, w której pływają odłamki lodu.

Przy lagunie zatrzymaj się dłużej. Odłamki lodu odrywają się od czoła lodowca, przepływają przez lagunę i wypływają do oceanu, a część z nich fale wyrzucają na pobliską czarną plażę. Z parkingu nad laguną widać to bez żadnego wysiłku, więc to dobry przystanek także dla osób, które nie planują wędrówek.

Z Polski poleć do Reykjavíku i wynajmij auto. Do Skaftafell jedzie się kilka godzin, więc na sam park zaplanuj co najmniej dwa dni. Sezon najłatwiejszy dla zwiedzających trwa od późnej wiosny do wczesnej jesieni. Zimą dni są krótkie, a drogi bywają zamknięte, ale wtedy organizowane są wyprawy do jaskiń lodowych.

⚠ Na lodowiec tylko z przewodnikiem

Lód pokrywa szczeliny, których nie widać z góry. Nie wchodź na lodowiec sam. Spacery po lodzie i wyprawy do jaskiń rób wyłącznie z licencjonowanym przewodnikiem i sprzętem.

Rysunek 4.2: Kra z lodowca dryfuje po lagunie Jökulsárlón, a w tle wznosi się czasza lodowa Vatnajökull.

Dla kogo: dla tych, którzy mają kilka dni i chcą zobaczyć lód i wulkany z bliska.

PARK 10

Abisko, Szwecja: Laponia, allemansrätten i zorza bez gwarancji

Wysiadasz z nocnego pociągu na małej stacji za kołem podbiegunowym, a przed tobą leży długie jezioro Torneträsk i góry z charakterystyczną przełęczą. Abisko to jeden z najstarszych parków narodowych w Europie i punkt startowy słynnego szlaku Kungsleden.

> **Allemansrätten**
>
> Szwedzkie prawo powszechnego dostępu do przyrody: pozwala wędrować i biwakować na cudzym terenie, jeśli nie szkodzi się przyrodzie i ludziom. W parkach narodowych obowiązują jednak własne, bardziej rygorystyczne zasady.

Latem słońce przez kilka tygodni nie zachodzi, więc możesz wędrować o każdej porze. To czas na kanion rzeki Abiskojåkka i krótsze odcinki Kungsleden. Zimą przyjeżdża się tu na zorzę polarną. Abisko słynie z częstego czystego nieba, ale zorza nigdy nie jest gwarantowana, a noce bywają bardzo mroźne.

Na krótki pobyt wystarczy spacer wzdłuż kanionu rzeki, gdzie woda wyżłobiła głęboką rynnę w skale, i jedna dłuższa wędrówka pierwszym odcinkiem Kungsleden w głąb doliny. Kto ma więcej czasu, może przejść cały szlak etapami, nocując w schroniskach albo pod namiotem tam, gdzie pozwalają na to zasady parku. Na pobliską górę Nuolja wjeżdża wyciąg krzesełkowy, z którego latem widać jezioro i dolinę, a zimą obserwuje się niebo.

Do Abisko dojedziesz pociągiem ze Sztokholmu albo polecisz na północ Szwecji i dalej pojedziesz pociągiem lub autem. Zasady biwakowania i poruszania się po parku sprawdź na oficjalnej stronie parku.

Komary latem

W lipcu komary potrafią zepsuć dzień nad wodą. Zabierz środek odstraszający i ubranie z długimi rękawami.

Dla kogo: dla tych, którzy chcą poczuć Północ i lubią długie wędrówki.

05

Dziesięć parków w jednym planie: zestawienie, połączenia, lista kontrolna

Dziesięć parków to dziesięć różnych wyjazdów: od weekendu wśród piaskowcowych skał po tydzień za kołem podbiegunowym. Ten krótki rozdział zbiera je w jednym miejscu. Podpowie, które parki połączyć w jednej podróży, zestawi wszystkie dziesięć w jednej tabeli i przypomni, co sprawdzić przed wyjazdem.

Jak połączyć parki w jeden wyjazd

Najłatwiej łączyć parki leżące na jednej trasie. Szwajcarię Saksońską odwiedzisz razem z Czeską Szwajcarią, a Hohe Tauern, Triglav i Jeziora Plitwickie układają się w jedną podróż przez Austrię, Słowenię i Chorwację. Na taki objazd potrzebujesz co najmniej tygodnia, bo każdy z tych parków zasługuje na dwa, trzy dni.

Dalekich celów, takich jak Islandia czy Laponia, nie łącz z innymi w jednym tygodniu, bo większość czasu spędzisz w drodze. Lepiej poświęcić im osobny wyjazd i zostawić dzień zapasu na pogodę.

Tabela porównawcza dziesięciu parków

Tabela 5.1: Dziesięć parków w skrócie

Park	Najlepiej	Charakter	Dojazd
Szwajcaria Saksońska	wiosna, jesień	piaskowcowe skały	auto
Hohe Tauern	lato	lodowce, Alpy	auto
Triglav	czerwiec, wrzesień	Alpy Julijskie	auto
Piatra Craiului	lato	wapienna grań	auto
Jeziora Plitwickie	wiosna, jesień	jeziora, kaskady	auto, lot
Rila	lato	górskie jeziora	lot, auto
Picos de Europa	wiosna, lato	wąwóz Cares	lot, auto
Calanques	wiosna, jesień	zatoki, klify	lot
Vatnajökull	lato	lodowiec, wulkany	lot, auto
Abisko	lato, zima	Laponia, zorza	pociąg, lot

Lista kontrolna przed wyjazdem

Przed wyjazdem

- [ ] Tydzień przed: ubezpieczenie, mapy offline, zasady parku na oficjalnej stronie.
- [ ] Dzień przed: prognoza pogody, zamknięcia szlaków i dróg.
- [ ] W plecaku: warstwy ubrań, kurtka przeciwdeszczowa, woda, latarka.
- [ ] W planie: dzień rezerwowy i trasa zastępcza.

Źródła zdjęć

- Bernd Thaller from Graz, Austria, CC BY 2.0, Wikimedia Commons (“Bastei Bridge in Saxon Switzerland (30011450063).jpg”)
- Roni Alfasi / Pexels (pexels.com/photo/2737232)
- Maël BALLAND / Pexels (pexels.com/photo/3604968)
- Anna Krupa / Pexels (pexels.com/photo/34976238)
- Emilio Sánchez Hernández / Pexels (pexels.com/photo/27097930)
- kallerna, CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons (“En-Vau calanque 1.jpg”)
- Anja van der Leij / Pexels (pexels.com/photo/39009325)